

ninger om dette Punkt, fordi det er min fulde Overbevisning, at, hvis en saadan Udtalelse fra dette Things Side førte til en Rigsretsaktion, vilde det ikke blive godkjendt, at her forelaa en grundlovstridig Handling, og det derfor dog mulig endnu har nogen Betydning, at Sagen oplyses yderligere ved, at der tilføies Noget til Forsvar for denne Side af Foranstaltningen. Man kan jo tænke sig det begrundet paa to Maader, mener jeg, at Resolutionen af 8de Oktober dette Aar skulde være grundlovstridig. Den ene Grund skulde da være den, at alle Forsatningspørgsmaal, som vedrøre Folkekirken, ere grundlovmæssig forbeholdte Lovgivningsmagten, at slet ingen af dem kan træffes ad administrativt Vej, og hvis man ikke vil opstille en saa vidtgaaende Paastand, maatte den anden Grund være den, at denne færlige Foranstaltning ifølge Resolutionens Indhold var grundlovstridig, fordi den var truffen administrativt. Derjom den første Mening skulde være den rette, den, som skulde støtte sig paa den Fortolkning af Grundlovens § 75, at Ordene „Folkekirken, Forsatning ordnes ved Lov“ betyde, at alle kirkelige Forsatningsanliggender henhøre under Lovgivningsmagten — thi det maa være den ene Fortolkning, naar man vil stille Tingene skarpt overfor hinanden — hvis det er Meningen, saa ere vi gjentagne Gange komne til at leve under grundlovstridige Tilstande, saa var det grundlovstridigt, da den daværende Kirkeminister Hall ved Cirkulære af 24de September 1856 indførte Menighedsraad og gav Bestemmelser om deres Betydning og Virksomhed; thi det kan ikke være afgjørende med Hensyn til denne Foranstaltning, at der ved den ikke blev paabudt Menighedsraad, men at det tilloodes Menighederne at danne saadanne, at de opfordredes dertil, og at der under denne Forsætning gaves visse Regler for Raadenes Strafftræden og Virksomhed. Med Hensyn til dette Cirkulære omtalte den ærede Ordfører, at der var Debat derom i Landstinget. Sa, der var Debat i Anledning af et Forslag om Overgangen af Bestyrelsen af de fattiges Kasse til de Menighedsraad, der maatte have dannet sig, og der fremkom den Anskuelse, at de ikke skulde være grundlovmæssige, men denne Anskuelse fremtraadte som enkelte Medlemmers Anskuelse og blev aldrig godkjendt ved nogen Afstemning, saaledes at der skulde kunne siges at være enten fra nogen Del af Rigsdagens eller fra Rigsrettens Side nogenjomhelst vægtig, autoritetsmæssig Udtalelse for, at dette Cirkulære var grundlovstridigt. Fremdeles maatte da det næste Cirkulære, som

den daværende Kirkeminister Hall udstedte under 18de Mai 1857, være grundlovstridigt, et Cirkulære, hvorefter Præsterne burde opfordres til at overvære Landemoderens Forhandlinger, thi det var utvivlsomt et Spørgsmaal, som vedkom et folkekirkeligt Forsatningsanliggende, da Landemoderne ere et Led i den bestaaende folkekirkelige Forsatning. Fremdeles maatte, for at jeg skal nævne en Foranstaltning, som hører til den reelle Side af den gjældende Kirkeforsatning, idet jeg ikke benægter eller sætter mig i Modstrid til, hvad den ærede Ordfører udtalte om, at ogsaa dette godt kan høre med under Begrebet Forsatning — fremdeles maatte, siger jeg, den kongelige Anordning af 2den Oktober 1862, som, saavidt jeg veed, Kirkeminister Monrad udstedte, og som angik Afgangen for dem, der havde løst Sognebaand, til at benytte deres egne Kirker og Kirkegaard, betragtes som grundlovstridigt. Derom har der ogsaa maaske været ført Debatter, men uden at det nogenfinde er bleven udtalt, enten fra nogen af Rigsdagens Afdelinger eller fra en Rigsrets Side, at det er grundlovstridigt. Der kan være Meninger herom fremsførte, men Udtalelser, der kunde gjælde som en Autoritet, jeg mener forsatningsmæssig Autoritet, mod, at administrative Forholdsregler kunne træffes efter Omstændighederne ogsaa om folkekirkelige Forsatningspørgsmaal, en saadan autoritetsmæssig Udtalelse findes ikke, og Grunden, hvorved det kan forklæres, er, at der gives, som det er de Herrers velbekjendt, og som de ogsaa selv have udtalt, en anden Fortolkning af Grundlovens § 75, som jeg tør sige, at Videnstaben, Pragis og Historien, det vil altsaa sige de historiske Forhold, som have udviklet sig hos os — alle ere enige om at godkende, nemlig, at denne Paragraph indeholder et Tilsagn, en Behudelse om en fremtidig Lovgivning. Den ærede Ordfører for Forepørgerne har jo ogsaa ganske rigtig tiltraadt dette; i hans Udtalelser i Kirkekommissionen i 1868 staaar det ganske tydeligt. Der erkjender han, at noget Saadant ligger i Grundloven. Altsaa, med andre Ord, det er den fra alle Sider godkjendte Opfattelse, at Grundlovens § 75 indeholder en Behudelse om en fremtidig Lovgivning, eller med andre Ord er en Løsteparagraf. Nu kan man være uenig om, hvorvidt denne Løsteparagraf sigter til en enkelt organisk Lov eller til flere stykkevisse Love, om denne Paragraph i Realiteten indeholder eller forudsætter Noget med Hensyn til det repræsentative Organ — en vis Myndighed, maaske ogsaa Beto for dette osv. — om alt dette kan udledes deraf, om det ligger